

DWM-WOPGM.473.172.2024.BP
Warszawa, 13 sierpnia 2024 r.

Szanowni Państwo Kuratorzy,
Szanowni Państwo Dyrektorzy,
Szanowni Państwo Nauczyciele,
Szanowni Państwo Przedstawiciele Organów Prowadzących Szkoły,

w związku ze zbliżającym się rokiem szkolnym 2024/2025 przekazuję informacje na temat rozwiązań systemowych dotyczących kształcenia uczniów przybywających z zagranicy, w tym organizacji kształcenia, wychowania i opieki dzieci i młodzieży będących obywatelami Ukrainy.

1. Przyjmowanie do szkół uczniów przybywających z zagranicy, w tym uczniów z Ukrainy

Dzieci i młodzież przybywające z zagranicy będące w wieku obowiązku szkolnego i obowiązku nauki (7-18 lat) są przyjmowane do publicznych szkół oraz obejmowane opieką i nauczaniem na warunkach dotyczących obywateli polskich. Regulacje w powyższym zakresie znajdują się w przepisach ustawy - *Prawo oświatowe*¹ i rozporządzeniu w *sprawie kształcenia osób niebędących obywatelami polskimi oraz osób będących obywatelami polskimi, które pobierały naukę w szkołach funkcjonujących w systemach oświaty innych państw*².

2. Formy wsparcia uczniów przybywających z zagranicy, w tym uczniów z Ukrainy

Uczniowie mogą korzystać z następujących form wsparcia organizowanych w szkole:

- 1) dodatkowe, bezpłatne zajęcia z języka polskiego,
- 2) dodatkowe zajęcia wyrównawcze z danego przedmiotu,
- 3) nauka w oddziale przygotowawczym,
- 4) pomoc osoby władającej językiem kraju pochodzenia zatrudnionej w charakterze pomocy nauczyciela,
- 5) pomocy asystenta międzykulturowego (od 1 września 2024 r.).

Mając na względzie możliwy wzrost liczby uczniów w szkołach od 1 września 2024 r. oraz potrzeby edukacyjne uczniów będących obywatelami Ukrainy, Ministerstwo Edukacji Narodowej rekomenduje organizowanie nauki tych uczniów w formie oddziałów przygotowawczych.

¹ Art. 165 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. - *Prawo oświatowe* (Dz.U. z 2024 r. poz. 737 z późn.zm.).

² Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 sierpnia 2017 r. w *sprawie kształcenia osób niebędących obywatelami polskimi oraz osób będących obywatelami polskimi, które pobierały naukę w szkołach funkcjonujących w systemach oświaty innych państw* (Dz.U. z 2023 r. poz. 2301).

Szczególną Państwa uwagę pragnę zwrócić na dzieci i młodzież romską przybyłą z Ukrainy. Jest to grupa uczniów, która potrzebuje specjalnej Państwa troski, opieki i poczucia bezpieczeństwa w nowej społeczności szkolnej.

3. Szczegółowe rozwiązania dotyczące organizacji kształcenia, wychowania i opieki dzieci i młodzieży będących obywatelami Ukrainy

1) ustawa o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa³

Zgodnie z przepisami ustawy, jeżeli obywatel Ukrainy przybył legalnie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w okresie od dnia 24 lutego 2022 r. i deklaruje zamiar pozostania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, jego pobyt na tym terytorium uznaje się za legalny do dnia 30 września 2025 r.

Stosownie do powyższego, w ww. ustawie przedłużono stosowanie dotychczasowych rozwiązań w zakresie organizacji kształcenia uczniów przybyłych z Ukrainy.

a) asystent międzykulturowy

Jednocześnie wprowadzono nowe rozwiązanie, które umożliwia zatrudnianie od 1 września 2024 r., w szkołach podstawowych, liceach ogólnokształcących, technikach, szkołach branżowych I stopnia i szkołach branżowych II stopnia, asystenta międzykulturowego.

Rozwiązanie to zostało wprowadzone przepisem art. 9 ustawy z dnia 15 maja 2024 r. o zmianie ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa oraz niektórych innych ustaw, który w art. 165 po ust. 8 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. - Prawo oświatowe (Dz.U. z 2024 r. poz. 737), dodaje ust. 8a, który stanowi, że w szkole może być zatrudniony asystent międzykulturowy, który udziela osobom niebędącym obywatelami polskimi pomocy w kontaktach ze środowiskiem szkolnym, a także współdziała z ich rodzicami oraz ze szkołą.

Asystent międzykulturowy diagnozuje etapy szoku kulturowego i bariery adaptacji i integracji oraz podejmuje działania zapobiegawcze i naprawcze:

- rozpoznaje językowe i kulturowe trudności w procesie adaptacji, włączania i integracji w wielokulturowej społeczności szkolnej.
- współpracuje z rodziną i kadrą szkoły w zakresie profilaktyki i przeciwdziałania przemocy, wykluczenia i dyskryminacji.
- wspiera spójne funkcjonowanie wielokulturowej społeczności szkolnej.

³ Ustawa z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa (Dz. U. z 2024 r. poz. 167 z późn. zm.)

Nie występują specyficzne wymagania w zakresie tytułów zawodowych, kwalifikacji i uprawnień dla kandydata do pracy w zawodzie asystent międzykulturowy. Od kandydata do pracy w tym zawodzie wymaga się znajomości języka i kultury kraju pochodzenia ucznia, a w przypadku osoby niebędącej obywatelem polskim znajomości języka polskiego w stopniu komunikatywnym.

Asystent międzykulturowy musi spełniać warunek niekaralności potwierdzony zaświadczeniem z Krajowego Rejestru Karnego i nie może toczyć się przeciwko niemu postępowanie karne.

Asystent międzykulturowy będzie posiadał status pracownika niepedagogicznego, do którego nie stosuje się przepisów ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela (Dz. U. z 2023 r. poz. 984 z późn. zm.).

Finansowanie zatrudnienia asystenta w szkołach, w których uczą się dzieci i młodzież – obywatele Ukrainy możliwe będzie z Funduszu Pomocy.

b) wydłużenie z nie dłużej niż 24 do nie dłużej niż 36 miesięcy okresu dodatkowej, bezpłatnej nauki języka polskiego

Dzięki zmianie przepisu art. 55b ustawy o pomocy obywateli Ukrainy, uczniowie, którzy rozpoczęli w latach szkolnych 2022/2023 i 2023/2024 dodatkową naukę języka polskiego, będą mieli prawo do tej nauki przez okres nie dłuższy niż 36 miesięcy.

Okres dodatkowej, bezpłatnej nauki języka polskiego liczony jest jednym ciągiem od momentu jej rozpoczęcia w pierwszej szkole, w której ją przyznano danemu uczniowi. Do okresu tej dodatkowej, bezpłatnej nauki języka polskiego wlicza się także ferie szkolne i inne dni wolne od zajęć dydaktyczno-wychowawczych, które są częścią roku szkolnego, pomimo braku organizowania zajęć w tym czasie.

W Strefie Pracownika SIO, do której dostęp ma dyrektor szkoły, znajduje się raport, w którym podana jest suma dni wszystkich okresów nauki dodatkowej, bezpłatnej nauki języka polskiego dla danego ucznia, we wszystkich szkołach, do których uczęszczał. Raport zawiera dane zgromadzone w systemie informacji oświatowej.

Na dyrektorze szkoły spoczywa obowiązek weryfikacji długości trwania nauki dodatkowej, bezpłatnej nauki języka polskiego, a raport ma ułatwić to zadanie.

2) rozporządzenie Ministra Edukacji w sprawie organizacji kształcenia, wychowania i opieki dzieci i młodzieży będących obywatelami Ukrainy

W projekcie przewiduje się następujące rozwiązania:

- 1) od 1 września 2024 r. dzieci i uczniów będących obywatelami Ukrainy przebywających na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej powinny spełniać

obowiązek rocznego przygotowania przedszkolnego, obowiązek szkolny i obowiązek nauki w szkołach w Polsce. Wyjątek stanowią uczniowie, którzy w roku szkolnym 2024/2025 pobierają naukę w ostatniej klasie szkoły funkcjonującej w ukraińskim systemie oświaty z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość, i którzy zamierzają przystąpić do ukraińskiego egzaminu maturalnego w 2025 r.;

- 2) w roku szkolnym 2024/2025 egzamin ósmoklasisty dla uczniów będących obywatelami Ukrainy będzie przeprowadzany z matematyki i języka obcego nowożytnego. Jednocześnie uczniowi pozostawiono decyzję w sprawie zdawania uczniów egzaminu ósmoklasisty z języka polskiego;
- 3) możliwość uczęszczania przez ucznia będącego obywatelem Ukrainy na dodatkowe zajęcia lekcyjne z języka polskiego w wymiarze nie niższym niż 4 godziny lekcyjne tygodniowo, prowadzone indywidualnie lub w grupach liczących nie więcej niż 15 uczniów;
- 4) po rocznej przerwie, ponownie umożliwia się w roku szkolnym 2024/2025 zwiększenie liczby uczniów w oddziałach o przedszkola i szkoły o uczniów będących obywatelami Ukrainy.

Dodatkowo, w projekcie rozporządzenia przedłużono na rok szkolny 2024/2025, stosowanie niektórych rozwiązań przewidzianych w rozporządzeniu, a mianowicie:

- 1) możliwość powoływania do składu zespołu egzaminatorów sprawdzających prace egzaminacyjne uczniów będących obywatelami Ukrainy, którzy przystąpili do egzaminu ósmoklasisty lub egzaminu maturalnego, osób niebędących egzaminatorami wpisanymi do ewidencji egzaminatorów,
- 2) możliwość nieklasyfikowania ucznia będącego obywatelem Ukrainy uczęszczającego do oddziału przygotowawczego, w przypadku gdy rada pedagogiczna uzna, że uczeń ten nie zna języka polskiego lub znajomość języka polskiego jest niewystarczająca do korzystania z nauki lub zakres realizowanych zajęć edukacyjnych uniemożliwia przeprowadzenie klasyfikacji rocznej (lub śródrocznej). W takim przypadku uczeń zamiast świadectwa otrzyma zaświadczenie o uczęszczaniu do oddziału przygotowawczego, a w konsekwencji w arkuszu ocen zostanie odnotowane, że nie podlegał on klasyfikacji;
- 3) możliwość ukończenia przez ucznia będącego obywatelem Ukrainy szkoły podstawowej, jeżeli uczeń ten uzyska pozytywne roczne oceny klasyfikacyjne ze wszystkich obowiązkowych zajęć edukacyjnych realizowanych w klasie VIII oraz przystąpi do egzaminu ósmoklasisty;
- 4) możliwość przyjęcia do przedszkola specjalnego, oddziału przedszkolnego w szkole podstawowej specjalnej, szkoły specjalnej, specjalnego ośrodka szkolno-wychowawczego lub specjalnego ośrodka wychowawczego dziecka lub ucznia niepełnosprawnego, na podstawie oświadczenia rodzica lub osoby sprawującej opiekę nad tym dzieckiem lub uczniem o złożeniu do publicznej poradni psychologiczno-pedagogicznej, w tym publicznej poradni specjalistycznej, wniosku o wydanie orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego;
- 5) możliwość modyfikowania przez dyrektora szkoły lub placówki, w porozumieniu z radą pedagogiczną i radą rodziców, programu wychowawczo-profilaktycznego realizowanego w szkole lub placówce;

- 6) możliwość zatrudnienia w publicznej poradni psychologiczno-pedagogicznej, w tym publicznej poradni specjalistycznej, w uzasadnionych przypadkach i za zgodą kuratora oświaty, osoby niebędącej nauczycielem posiadającej przygotowanie uznane przez dyrektora poradni za odpowiednie do realizacji określonych przez dyrektora poradni zadań w tym zakresie;
- 7) możliwość zatrudnienia w publicznej placówce oświatowo-wychowawczej oraz publicznej placówce zapewniającej opiekę i wychowanie uczniom w okresie pobierania nauki poza miejscem stałego zamieszkania, w uzasadnionych przypadkach i za zgodą odpowiednio kuratora oświaty lub specjalistycznej jednostki nadzoru osoby niebędącej nauczycielem posiadającej przygotowanie uznane przez dyrektora placówki za odpowiednie do realizacji określonych przez dyrektora placówki zadań w tym zakresie;
- 8) możliwość uczęszczania przez uczniów oddziałów przygotowawczych zorganizowanych w branżowej szkole I stopnia lub technikum na zajęcia przeznaczone na osiągnięcie wybranych efektów kształcenia określonych w podstawie programowej kształcenia w zawodzie szkolnictwa branżowego, dostosowane pod względem zakresu treści nauczania oraz metod i form ich realizacji do potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych ucznia.

Analogicznie jak w poprzednich latach szkolnych:

- 1) przewidziano dodatkowy termin na składanie przez uczniów będących obywatelami Ukrainy deklaracji przystąpienia do egzaminu ósmoklasisty, egzaminu maturalnego i egzaminu zawodowego w roku szkolnym 2024/2025;
- 2) określono zakres informacji zawartych w deklaracjach przystąpienia do egzaminu ósmoklasisty;
- 3) przewidziano dodatkowy termin na przekazanie przez dyrektora szkoły do dyrektora okręgowej komisji egzaminacyjnej wykazu uczniów, którzy złożyli deklaracje przystąpienia do egzaminu ósmoklasisty, egzaminu maturalnego i egzaminu zawodowego w dodatkowym terminie;
- 4) umożliwiono uczniowi będącemu obywatelem Ukrainy przystąpienie do egzaminu ósmoklasisty z języka obcego nowożytnego, którego nie uczył się w szkole w ramach obowiązkowych zajęć edukacyjnych.

4. Organizowanie nauki języka i kultury kraju pochodzenia dla uczniów niebędących obywatelami polskimi

Stosownie do art. 165 ust. 15 ustawy - *Prawo oświatowe*, dla uczniów niebędących obywatelami polskimi, w tym uczniów przybyłych z Ukrainy od 24 lutego 2022 r., podlegających obowiązkowi szkolnemu, placówka dyplomatyczna lub konsularna kraju ich pochodzenia działająca w Polsce albo stowarzyszenie kulturalno-oświatowe danej narodowości mogą organizować w szkole, w porozumieniu z dyrektorem szkoły i za zgodą organu prowadzącego, naukę języka i kultury kraju pochodzenia. Szkoła udostępnia nieodpłatnie pomieszczenia i pomoce dydaktyczne.

Uprzejmie proszę Państwa Dyrektorów i Państwa Przedstawicieli organów prowadzących szkoły, aby umożliwiali organizowanie w szkołach nauki języka i kultury kraju pochodzenia dla uczniów niebędących obywatelami polskimi, podlegających

obowiązkowi szkolnemu. Kontakt z językiem oraz rówieśnikami z kraju pochodzenia może wpłynąć na poczucie bezpieczeństwa ucznia w nowym środowisku szkolnym, a tym samym szybszą adaptację w nowych warunkach szkolnych.

Ponadto, w związku z wprowadzeniem od 1 września 2024 r. obowiązku rocznego przygotowania przedszkolnego, obowiązku szkolnego i obowiązku nauki w szkołach w Polsce dla dzieci i uczniów będących obywatelami Ukrainy, uprzejmie proszę Państwa o upowszechnienie tej informacji.

W załączeniu przekazuję zestawienie materiałów (wraz z linkami) dla nauczycieli, pomocnych w planowaniu i prowadzeniu zajęć z uczniami z doświadczeniem migracji znajdujących się w zasobach Ośrodka Rozwoju Edukacji, z uprzejmą prośbą o ich upowszechnienie wśród nauczycieli.

W nowym roku szkolnym życzę Państwu satysfakcji zadań z realizowanych na rzecz edukacji i wychowania dzieci i młodzieży przybywających z zagranicy.

Z wyrazami szacunku

Barbara Nowacka
Minister Edukacji
/ – podpisano cyfrowo/